

■ TEKST JOHAN DÉMOED

HET VERHAAL ACHTER EEN ARCHEOLOGISCH TOPSTUK IN BERLIJN

SPEECH OP EEN ALTAAR?

Obama is op weg naar een nieuwe verkiezingsstrijd om het presidentschap. Onwillekeurig denk je dan terug aan de wereldwijde hype rond zijn vorige verkiezing. Toppunt was wel de bouw van de Obama-tempel, waar hij zijn verkiezingstoespraak hield. **Het podium waarop hij stond leek veel op een replica van het Pergamum-altaar uit de Openbaring van Johannes... Toeval?**

Het Pergamon Museum is het drukst-bezochte kunstmuseum van Duitsland. Jaarlijks trekt het meer dan een miljoen bezoekers. Allemaal komen ze voor het 'pronkstuk': het Pergamon-altaar. Steen voor steen is hij naar Berlijn gehesen. Je mag de trap betreden, naar boven lopen. En misschien zet je je voet dan wel op de plek waar ooit Antipas, een van de eerste christenen, stierf...

HEEL DICHTBIJ

Inmiddels trok het altaar van Zeus al

vele miljoenen bezoekers naar het Pergamon Museum. Archeologisch gezien is het ook een bijzonder bouwwerk. Het gebeurt maar zelden dat oude altaren als deze zo compleet en intact worden teruggevonden. Keizer Wilhelm II haalde het steen voor steen uit het Turkse Pergamon en reconstrueerde het begin vorige eeuw in Berlijn. Daar staat het nu nog steeds. Voor christenen die hun Bijbel kennen, komt het altaar van Zeus heel dichtbij. De Heere Jezus zelf verwees er namelijk

al naar in Zijn brief aan de christengemeente in Pergamon, die je vindt in het Bijbelboek Openbaring aan Johannes. Hij noemde het toen 'de troon van de satan':

Ik weet uw werken, en waar gij woont; namelijk daar de troon des satans is, en gij houdt Mijn Naam, en hebt Mijn geloof niet verloochend, ook in die dagen, in welke Antipas, Mijn getrouwe getuige was, welke gedood is bij ulieden, daar de satan woont. (Openbaring 2:13)

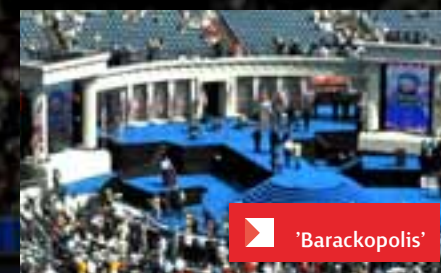
ONHANDIGE STUNT OF NIET?

De New York Post bracht op 28 augustus 2008 een special uit met als kop: 'Democraten richten Obama Tempel op'. Daarin verwees de krant naar het podium dat Barack Obama liet oprichten voor zijn verkiezingstoespraak in Denver. Het bouwwerk vertoonde sterke overeenkomsten met een Griekse tempel. Met zijn eigen 'Barackopolis' werd Obama al door de Republikeinen vergeleken met oppergod Zeus. De ontwerper van het podium legde uit dat zijn ontwerp gebaseerd is op het Witte Huis en het Lincoln Monument. Sceptici zagen er een heel ander bouwwerk in: het altaar uit Pergamum. Indirect hebben zij sowieso gelijk: van de ontwerpen van het Lincoln Monument en het Witte Huis is bekend dat de Griekse stijl van het Pergamum-altaar als voorbeeld diende.

WEET MEER:
www.tiny.cc/Barackopolis1
www.tiny.cc/Barackopolis2

Pergamum-altaar

'Barackopolis'

Antipas stierf dus daar waar de troon van de satan was. Maar waarom zou hij gestorven zijn? Wat was de situatie in Pergamum destijds?

TREKPLEISTER: TOEN AL!

In de dagen van Antipas was Pergamum het centrum van de Romeinse religie. Op het grote acropolis, de plek waar de oude stad Pergamum oorspronkelijk gesticht was, stonden veel tempels. De belangrijkste trekpleister was het massale altaar dat gewijd was aan alle goden. Henry Barclay Swete, een vooraanstaand professor in de theologie aan de universiteit van Cambridge, verwijst in dit verband naar het altaar van Zeus Soter (dat 'Zeus Redder' betekent) en wat nu dus in Berlijn staat. Dit altaar werd gebouwd ter herinnering aan de overwinning van Pergamum op de Galliërs, twee eeuwen eerder.

Een andere trekpleister in Pergamum was

de tempel van de heilende god Asklepios, die traditioneel werd afgebeeld als een god die een slang vasthield.

KEIZER-CULTUS

Pergamum was dus het centrum van heidense religieuze ijver in het Romeinse rijk. Men deed veel aan keizerverering. Dat gebeurde niet alleen

in de tempel die aan keizer Augustus was gewijd. Ook stonden er andere tempels, zoals de tempel voor godin Roma, de verpersoonlijking van de stad Rome. Keizerverering

was een belangrijk onderdeel van de Romeinse religie. De cultus verspreidde zich over het hele rijk en werd opgelegd aan

Zal hier Antipas' bloed hebben gevloeid?

andergelovigen, waaronder christenen. Zij werden erom vervolgd als ze er niet aan deelnamen.

Dit is van belang om te weten onder welke omstandigheden Antipas de dood vond. In het verlengde hiervan kun je aannemen dat hij, als vooraanstaand lid van de christengemeente in Pergamum, gedwongen werd tot het vereren van een andere god dan Christus (de keizer? Zeus?). Toen Antipas – die een 'getrouwe getuige' was, zegt Jezus via de hand van Johannes – weigerde een andere god te

dienen, traden de Romeinen met harde hand op om een voorbeeld te stellen naar de andere christenen; zij bleven echter standvastig in het geloof. In de brief aan Pergamum staat immers dat Christus ervan weet dat de christenen hun geloof toen niet verloochenden. Dat zal niet zonder pijn en verdriet zijn gegaan. Christenen hadden het zwaar in een samenleving waar politiek en heidendom zo intens met elkaar verweven waren.

TROON VAN SATAN

Grote vraag is nog: was de troon van satan, waarover Johannes schrijft, ook écht het altaar van Zeus, dat nu in Berlijn staat? Hoewel de meningen hierover verdeeld zijn, kun je op twee manieren een bevestigend en onder-

ANTIPAS STIERF DAAR WAAR DE TROON VAN SATAN WAS, MELDT DE BRIEF AAN PERGAMUM

DOLLE STIER

Over de dood van Antipas – rond 92 na Christus – zijn overleveringen bekend uit de Oosterse Kerken. Hij zou zijn omgebracht met een martelwerktuig: de Siciliaanse stier.

Als de overlevering klopt, moest Antipas plaatsnemen in een stier van messing. Dit beeld was niet veel groter dan een echte stier en er zat een deur in, waardoor Antipas naar binnen werd geduwd. Daarna stak men onder de stier een vuur aan waardoor het messing gloeiend heet werd. In de stierenkop zaten buizen (hoorns, bek) die het geschreeuw van de ter dood veroordeelde versterkten. Hierdoor leek het gekrijs van de gefolterde op het geluid van een dolle stier.

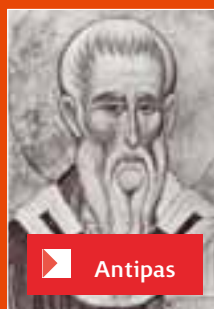
Drie zaken pleiten ervoor dat

Antipas inderdaad op deze manier ter dood is gebracht:

De god Zeus veranderde in de Griekse mythologie eens in een witte stier. In die gedaante zou hij het mooie

Fenicische meisje Europa hebben meegenomen en later met haar de liefde hebben bedreven.

De symbolen die voor Zeus gebruikt worden, zijn: bliksem, arend, eik en... stier. De stier komt overigens vaker terug in de heidense godenverering. Omdat het een imposant dier is, meestal de enige bevruchter van een kudde, werd hij in sommige culturen vereerd als symbool van

Antipas

mannelijke kracht en vruchtbaarheid.

Op de acropolis van het oude Athene stond ook een heiligdom van Zeus. Daarvan is bekend dat er runderen werden gehouden. Elk jaar werd er eentje aan Zeus geofferd.

De stier en Zeus zijn dus onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het verhaal dat Antipas stierf in een messing stier past wat dat betreft goed in het plaatje.

WEET MEER:
www.tiny.cc/dollestier1
www.tiny.cc/dollestier2

bouwd antwoord op deze vraag geven. De Bijbel geeft hiervoor handvatten en er zijn vooraanstaande historici die het altaar van oppergod Zeus als satans troon beschouwen.

Openbaring geeft aanwijzingen om de troon van de satan uit te leggen in de richting van de heidense cultus. In Openbaring 2 vers 14 worden de christenen gewaarschuwd voor het eten van afgodenoffers. Het is een waarschuwing voor de inmenging van het heidendom in de christelijke leer. Er wordt daarbij ook nadrukkelijk verwezen naar de desastreuze invloed van de leer van de Nikolaiëten, die zich voor christenen uitgaven en zeiden dat hoererij geen zonde en afgodenoffers eten geoorloofd was (op het altaar van Zeus werden stieren geofferd: zie kader pagina 42). De Nikolaiëten hadden een verzoenende houding naar de heidense cultus. In de brief aan Pergamum wordt er sterk op aangedrongen dat de kerk daar niet aan zou meedoen en weerstand moest bieden aan heidense invloeden van buitenaf.

Vooraanstaande historici geven aan dat de troon van de satan het altaar van Zeus is. De Duitse professor in de theologie Adolf Deissmann bijvoorbeeld. In zijn boek 'Licht vom Osten' schrijft hij 'dat het bij de troon van satan eigenlijk alleen kan gaan om het altaar van Zeus: geen ander heiligdom in de bergstad Pergamum was zo goed vanuit de wijde omtrek zichtbaar en kon zo in het hele land als kenmerkende representant van het satanische heidendom gelden.' Omdat Zeus als oppergod werd vereerd, lag zijn tempel inderdaad boven op de berg. Het fundament van het altaar van Zeus, dat niet door de Duitse archeologen is meegenomen, kun je daar nog steeds vinden.

ISHTAR-POORT

In het Pergamon Museum is nog een ander archeologisch topstuk dat al even afschrikwekkend is: de Ishtar-poort. Ook dit bouwwerk mag al eeuwenlang reke-

BRON VAN INSPIRATIE

Hitler putte veel inspiratie uit de Griekse mythologie. Het Griekse rijk – en later ook het Romeinse rijk, dat weer geïnspireerd was door het Griekse – was hem tot voorbeeld. Veel van de gebouwen in het Derde Rijk hadden dan ook de grandeur van de Griekse architectuur. Albert Speer, Hitlers architect en één van de machtigste mannen van het Derde Rijk, maakte er dan ook geen geheim van dat het Pergamon-altaar inspiratiebron was voor de bekende Zeppelin-tribune die hij bouwde. De toespraken die Hitler vanaf deze 'kansel' hield, hebben het Duitse volk jarenlang in de greep gehad en zweepten op tot Jodenhaat. Hitler raaskalde er als een dolle stier zijn evangelie van haat en verwoesting. Hierdoor verdwenen miljoenen Joden en anderen in de verbrandingsovens; zoals Antipas eeuwen eerder verbrand werd in de messingen stier op het Pergamon-altaar...

Ook Hitlers Zeppelin-tribune was geïnspireerd op het Pergamon-altaar.

nen op veel bekijks. De poort is met zijn 14 meter dan ook indrukwekkend hoog. Hij was gewijd aan Ishtar, een Assyrische vruchtbaarheidsgodin uit het oude Mesopotamië, maar ze werd ook aanbeden door andere volken, zoals de Kanaänieten (Astarte).

De poort is gebouwd in 575 voor Christus, in opdracht van koning Nebukadnessar II. Stieren, die – zoals we al zagen – een belangrijke plaats innemen bij de Zeus-verering, vind je ook terug op de Ishtar-poort, evenals slangachtige wezens (draken). Voor de poort lag een kilometer lange procesieweg. Daarlangs stonden muren die gedecoreerd waren met leeuwen. Berekend is dat het in totaal om 120 leeuwen en 575 draken en stieren gaat.

De Joden zijn door deze poort gegaan toen ze in ballingschap werden geleid. Deze poort hoort namelijk bij de oude

stieren en leeuwen op muren en poort zullen de Joden inge- veel angst hebben boezemd voordat ze Babylon binnentraden.

DE JODEN MOETEN DE ISHTAR-POORT ERVAREN HEBBEN ALS DE POORT VAN DE HEL

De Duitse archeoloog Robert Koldewey haalde in 1917 de laatste resten van poort en muren naar het Pergamon Museum in Berlijn. Sinds 1930 zijn ze daar te zien. De poort van de hel staat dus niet ver verwijderd van de troon van de satan. Indrukwekkende gedachte!

WEET MEER:
www.tiny.cc/pergamum1
www.tiny.cc/pergamum2
www.tiny.cc/pergamum3
www.tiny.cc/pergamum4
www.tiny.cc/pergamum5

